

Slim delen van schoolinfrastructuur

**Hoorzitting Vlaams Parlement
14 oktober 2015**

Bart Verhaeghe
Beleidscoördinator 'de Verenigde Verenigingen'

Raf Verbruggen
Stafmedewerker De Ambrassade

0. Aanleiding

1. Nota in vogelvlucht

vooraf / voornaamste vaststellingen

- A. Maatschappelijk vastgoed
- B. Aanpasbare, combineerbare en multi-inzetbare infrastructuur
- C. Noden
- D. Drempels
- E. Voorbeelden
- F. Voorstellen

2. Link conceptnota “Masterplan scholenbouw”

3. Verdere opvolging

Voornaamste vaststellingen

- Verschillende contexten:
 - Besparingen; verenigingen én gemeentebesturen
 - Grote druk op ruimtegebruik in Vlaanderen
 - Grote druk op onderwijswereld en onderwijsopdracht.
- Vergt holistische benadering → drievoudig voordeel → haaks op verkokerd beleid. → nood aan een beleidsdomeinoverschrijdende visie én begrotingslogica. Aan afgestemde, flexibele regelgeving en gezamenlijke masterplanning, ook breder dan scholenbouw.
- Essentie: hoe gaat Vlaanderen om met zijn ruimtelijke ordening en met zijn publieke infrastructuur?
- Voorstellen in onze nota ook zinvol voor aanpak van andere publiek toegankelijke ruimtes.
- Moet permanente zoektocht zijn naar synergiën, waarbij mensen en middelen niet versnipperd ingezet worden.
- Belang van goede voorbeelden, modeldocumenten, draaiboeken ...
- Iedereen moet uit de eigen 'comfort zone' treden.

Maatschappelijk vastgoed

- = Het uitgangspunt is niet langer dat de samenleving behoefte heeft aan een school en die school behoefte heeft aan een gebouw, maar dat er infrastructuur met een maatschappelijke functie ingeplant wordt die de evolutie van de inwoners volgt; permanent vernieuwt en als ontmoetingsplek een blijvende spil vormt in een 'levende stad of gemeente'.
- Tendensen als decentralisatie en vermaatschappelijking. Stimuleert samenwerking ; multi-inzetbaarheid in de tijd en het 'wij-gevoel' in de buurt,
- Vergt stedenbouwkundig een geïntegreerde aanpak waarbij leegstaande of onderbenutte ruimtes gemakkelijk kunnen gebruikt worden door voorzieningen die plaatsgebrek hebben.
- De koppeling van infrastructurele aan inhoudelijke samenwerking zorgt dan voor een dubbele winst.

Aanpasbare, combineerbare en multi-inzetbare infrastructuur

- Aanpasbaar = gebouw dat oorspronkelijk bedoeld is voor één bepaalde functie, kan daarna gebruikt worden voor een andere functie, zonder dat daarvoor grootschalige fysieke aanpassingen nodig zijn.
- Multi-inzetbaar = gebouw waarin één ruimte afwisselend voor verschillende functies of door verschillende organisaties gebruikt wordt.
- Combineerbaar is een gebouw of locatie waarin tegelijk meerdere verschillende functies opgenomen zijn.
- Voordelen:
 - ruimte-efficiënt
 - Kostenefficiënt
 - tijdsefficiënt
 - milieu-efficiënt
 - sociale meerwaarde (cf. brede scholen').

→ Het Vlaams Regeerakkoord wil deze lokale verbindingen stimuleren. Inzetten op het maximaal delen van bestaande infrastructuur is daartoe een even logische als noodzakelijke voorwaarde.

Noden

- Groeiende onzekerheid van lokale verenigingen in verband met lokalen en ruimtegebruik → besparingen
- Ruimtelijke noden van organisaties zijn veelzijdiger dan men vaak denkt
- Afstemming tussen vraag en aanbod loopt mank. Op Vlaams niveau is een volledig kadaster van schoolinfrastructuur duur en omslachtig. Maar de Vlaamse overheid kan lokale besturen wel aanzetten hierin een sterkere regierol op te nemen (?)
- Gebrek aan inspraak → noden en behoeften van verenigingen vaak onbekend.
- Kostprijs: kortingstarieven niet voor alle 'verenigingen'.
- Meerdaagse activiteiten zoals meerdaagse vormingscursussen in bijvoorbeeld het jeugdwerk. Internaten?

Drempels

- Open, open, open moet het zijn ...maar...
- Er zijn zeker goede voorbeelden en er is expertise. Maar ze worden niet ontsloten.
- Gebrek aan samenwerking en gebrek aan een samenhangende visie op ruimtegebruik op Vlaams niveau.

Enkele drempels eruit gelicht:

- Subsidies voor infrastructuurwerken zijn vaak gekoppeld aan een exclusief recht voor de subsidie-aanvrager of een exclusieve bestemming van de infrastructuur.
- Welke hygiënische normen (van het FAVV) gelden bij medegebruik? Die normen verschillen namelijk naargelang de sector. Er zijn bv andere normen voor kampen van de jeugdsector dan voor grootkeukens.
- Praktische drempels
 - Ligging van bv sportzalen en speelplaatsen.
 - Geen gebouwenbeheerder of zaalwachter.
 - Goede afspraken versus nodige flexibiliteit. Grote portie vertrouwen en gezond verstand vereist.
- Scholen zien over het algemeen de bredere meerwaarde niet. Jammer, want ook in hun voordeel.

Mooie voorbeelden

- School De Keerpunt (Borgerhout)
- School Don Bosco (Zwijnaarde)
- Stad Genk
- “Sleuteldragers”
- “Zaalzoeker”
- Campagne “ruimte delen is ruimte creëren” (de Ambrassade)
- Campagne Pimp je Speelplaats
- ...

Voorstellen

Een combinatie van langetermijnvisie, globale aanpak, financiële incentives, sensibilisering, facilitering en creatief denken noodzakelijk.

Enkele voorstellen eruit gelicht:

- Cf 'Sleuteldragers': Mensen met een afstand tot de reguliere arbeidsmarkt zorgen ervoor dat infrastructuur tijdig geopend en afgesloten wordt. Een duidelijke win-win.
- Aan elke Vlaamse subsidie aan scholen, dient een voorwaarde van openstelling gekoppeld te zijn.
- Vlaamse overheid moet lokale besturen aanmoedigen om een sectoroverschrijdende inventaris van publieke en niet publieke infrastructuur op te maken in het kader van de omgevingsanalyse die ze sowieso maken in aanloop naar de nieuwe gemeentelijke meerjarenplannen. + beperkte handleiding voorzien.
- Meer overleg, cocreatie, inclusief vormen van civic crowdfunding → geen excuus voor krimpende overheidsbudgetten. Vooral nuttig voor kleinere, maar zeer effectieve, ingrepen, zoals bijvoorbeeld het voorzien van een badgesysteem of een extra ingang.
- Wil men een échte mind shift, dan is het belangrijk om uit te gaan van de drempels en de terughoudendheid van scholen tov openstellen van schoolinfrastructuur. → basisdocument voor scholen waarin beknopt één voor één alle drempels 'ontkracht' worden / vormingsmodule / campagne / heel concrete subsidielijnen voor samenwerking rond bepaalde infrastructuuraspecten / modeldocumenten en ontsluiting

Link conceptnota

- Goed dat er in de conceptnota aandacht is voor het multifunctionele en de 'levensduurbenadering' bij de bouw of renovatie van scholen. Nood aan een langetermijnvisie én meer samenwerking wordt duidelijk erkend
- Multifunctionaliteit wordt een criterium bij de rangschikking van de dossiers die op de wachtlijst staan.
- SD4 'focus op schoolgebouwen van de toekomst': sensibilisering; stimulering; hinderpalen in kaart brengen e.d. → belangrijke aspecten uit onze nota zijn aanwezig.
- SD5 'langetermijnplanning': met oa "structureel overleg tussen schoolbesturen en lokale besturen wordt aangemoedigd, om scholenbouw aansluiting te laten vinden bij het lokaal beleid." (...) → goed dat er op overleg aangestuurd wordt, maar hoe zal die 'aanmoediging' eruit zien?
- Actieplan: goed dat er verwezen wordt naar de Vlaams Bouwmeester.
- Actieplan: samenwerking met sociale economie-projecten wordt bekeken.
- Actieplan: innovatieve aanpak van schoolspeelplaatsen

Globaal krijgt de conceptnota voor wat betreft het delen van schoolinfrastructuur een positieve score. Vraag is of de Vlaamse overheid (1) zelf voldoende capaciteit heeft om dit waar te maken; (2) of ze (nog) voldoende instrumenten heeft om lokale besturen (die hierin een zéér sterke regierol hebben) aan te spreken of aan te moedigen. (3) Meer samenwerking vergt tot slot een duidelijke, en gedeelde visie én engagement van de hele regeringsploeg.

Verdere opvolging

We kijken uit naar de beleidsbrief van de minister om te zien waar het komend jaar de klemtonen zullen gelegd worden.

Vragen/suggesties

- Onze nota bevat voorstellen en aandachtspunten van transversale aard die opgepikt worden in de conceptnota. Het zou fijn zijn mocht de minister haar collega's wijzen op dit soort voorstellen.
- De nood aan een beleidsdomeinoverschrijdende visie én begrotingslogica én sectoroverschrijdende aanpak is bijzonder groot. Hoe zal deze Vlaamse Regering hier in deze legislatuur werk van te maken? Is hier een rol weggelegd voor de Vlaamse Bouwmeester? Is hier een koppeling te maken met de Visienota 2050 en –vooral– de lange weg ernaartoe? Zou één decreet over 'maatschappelijk vastgoed' en één subsidiekader ervoor niet bijzonder veel win-win's opleveren?
- Er is heel wat informatie, maar die is sterk verspreid, niet ontsloten en dus onbekend → Op langere termijn lijkt een **kenniscluster** tussen de voornaamste structuren een goede optie, maar op korte termijn lijkt een vooronderzoek nuttig waarbij zoveel mogelijk bestaande info in kaart gebracht wordt en een traject uitgetekend wordt waarin verschillende aspecten aan bod komen (campagne; modeldocumenten uitwerken; richtlijnen opstellen ed) → 'de Verenigde Verenigingen' wil zich, mits voorzien wordt in voldoende capaciteit, zich engageren om, als netwerk, en met verschillende partners dit vooronderzoek uit te voeren.

BEDANKT

bart@deverenigdeverenigingen.be
www.deverenigdeverenigingen.be

de verenigde
verenigingen